

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA KOSKEN TL KUNTA

Johdanto

Vuoden 2008 alussa voimaan tullut lastensuojelulaki (13.4.2007/417) velvoittaa kuntaa laatimaan suunnitelman lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi. Ohjelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon talousarviota ja suunnitelmaa laadittaessa.

1.5.2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia tekemään hyvinvointikertomuksen. Lain 12 §:n mukaan valtuustolle on annettava hyvinvointikertomus valtuustokausittain. Kertomuksessa tuodaan esiin kuntalaisten toteutunutta toimintaa, hyvinvointipolitiikkaa sekä voimavaroja. Kertomus toimii valmistelijoiden työvälineenä hyvinvointitiedon kokonaisseurannassa sekä voimavarojen suunnittelussa.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoitimia.

Vuoden 2013 aikana Härkätien kunnat ovat valmistelleet sähköistä hyvinvointikertomusta. Hyvinvointikertomuksessa käsitellään kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tilastojen sekä kuntien viranhaltijoilta kerätyn tiedon avulla. Työryhmätyöskentelyssä on ollut mukana myös eri järjestöjen edustajia. Työtä on koordinoanut Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Sähköinen hyvinvointikertomus tullaan päivittämään Kosken TI kunnan osalta vuoden 2019 aikana.

Vuoden 2014 keväällä Kosken TI kunnanvaltuuston hyväksymä laaja hyvinvointikertomus sisältää hyvinvointikertomuksen valtuustokaudelta 2009-2012 sekä hyvinvointisuunnitelman valtuustokaudelle 2013-2016. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita on kirjattu jokaiselle kunnalle ja Härkätien sosiaali- ja terveyspalveluille. Jokaisen kunnan kunnanvaltuusto hyväksyy hyvinvointikertomuksen osaksi talouden ja toiminnan suunnitelmaa.

Vuoden päästä hyvinvointikertomuksesta laaditaan seurantaraportti, jossa arvioidaan mennyttä vuotta ja suunnitellaan tulevaa. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan, mikäli menneen vuoden arviointi osoittaa sen tarpeelliseksi.

Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointipolitiikan suunnittelun, arvioinnin ja raportoinnin väline. Siinä kuvataan kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä, toteutettua hyvinvointipolitiikkaa, palvelujärjestelmää ja näissä tapahtuneita muutoksia. Hyvinvointikertomuksessa on myös hyvinvointisuunnitelma tuleville vuosille eli se on kunnan strategiatyön ja toiminnan ja talouden suunnittelun perusta.

Härkätien kuntien hyvinvointikertomus on laadittu ensimmäistä kertaa sähköiseen muotoon ja on luettavissa valtuustojen hyväksymisen jälkeen www.hyvinvointikertomus.fi -osoitteesta.

Sähköiseen hyvinvointikertomukseen päivittyä automaattisesti viimeisimmät päivitettyt hyvinvointi-indikaattorit kertomuksen seurantaan ja arviointia varten.

Nyt vahvistetun valtuustokauden hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman painopistealueet ovat:

1. Turvallisen ja osallistavan toimintaympäristön varmistaminen,

jossa tavoitteena ovat ulkoilualueiden, leikkipuistojen, kevyen liikenteen väylien ja joukko-/palveluliikenteen kehittäminen sekä tilojen turvallisuus palveluissa. Myös vammaispoliittisia toimenpiteitä on esitetty ko. painopistealueen tavoitteiksi.

2. Kuntalaisten osallisuuden lisääminen ja järjestöyhteistyön

kehittäminen, jossa tavoitteina ovat järjestöyhteistyön parempi koordinointi, kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen, järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön ja ongelmia ehkäisevän työn lisääminen sekä avustusten jakokriteerien avoimuus ja yhtenäisyys kunnassa.

3. Terveystiedon edistäminen, jossa tavoitteina ovat liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien ylläpito, hyöty- ja arkiliikunnan lisääminen, työkyvyn ylläpitäminen, työttömien aktivoiminen ja työelämään kuntoutuksen lisääminen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä aikuissosiaalityön kehittäminen, kansansairauksien ehkäiseminen ja erityisryhmien työ ja toimintakyvyn ylläpitäminen.

4. Työllisyyden edistäminen, jossa tavoitteina ovat aktiivinen elinkeinopolitiikka ja kaavoitus, hankintapolitiikan avoimuus, kuntatyönantajan työllistämistoimet ja työssä jaksamisen edistäminen, työllisyyden aiesopimuksen ylläpitäminen, erityisryhmien, työttömien ja nuorten työllistämisen edistäminen sekä nuorisotakuun toteuttaminen.

5. Tiedotuksen lisääminen kunnan palveluista ja erityisesti järjestöjen tuottamista täydentävistä palveluista, jossa tavoitteina ovat järjestö- ja kuntalaisyhteistyön lisääminen, kunnan tiedotuksen parantaminen, kunnan toimivat neuvonta- ja palveluohjausjärjestelmä sekä asiakas- ja kuntalaispalautteen kerääminen säännöllisesti sekä näiden pohjalta tehtävät toimenpiteet.

6. Varhaisen välittämisen ja oppilashuoltotyön kehittäminen entistä paremmaksi ja tasalaatuisemmaksi Härkätien alueella, jossa tavoitteina ovat oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelman päivittäminen uuden lain mukaiseksi, hallitun ja vaikuttavan toimintamallin luominen varhaisen tuen kehittämiseksi ja sen istuttaminen osaksi peruspalvelujen palveluvalikkoa, järjestöjen työn kytkeminen osaksi kunnan palveluja sekä perheiden arjen helpottaminen.

7. Monimuotoisen asuntokannan lisääminen, jossa tavoitteena on esteettömien ja pienten asuntojen ja vuokra-asuntojen tarpeeseen vastaaminen asuntopolitiikalla koko Härkätien alueella sekä lisäämällä eri elämänvaiheisiin sopivia asuntoja.

8. Ikäihmisten ja erityisryhmien kotona pärjäämisen tukeminen

mahdollisimman pitkään, jossa tavoitteina ovat ennakoivien palvelujen saaminen tarpeeksi ajoissa, osallistumisen tukeminen, asuntotarpeen tyydyttäminen korjaamalla ja hankkimalla uusia, kotihoidon vahvistaminen, omaishoitajuuden lisääminen, kuntouttavan ryhmätoiminnan kehittäminen, tehostetun palveluasumisen ja perhehoidon riittävyyden turvaaminen, erityisryhmien tarpeiden huomioiminen, kotona asumista tukeva palvelujärjestelmä, hoitosuunnitelmien ja sijoitusten onnistuminen, toimintakyvyn tukeminen sekä kotihoidon sisällön tarkastaminen ja toimintatapojen yhtenäistäminen Härkätien alueella.

On huomioitava, että hyvinvointikertomus koskettaa koko kuntaa ja sen asukkaita, siksi on valittava tärkeimmät painopistealueet ja kehittämiskohteet koko väestön hyvinvoinnin

edistämiseksi. Vanhus- ja vammaispalveluissa yksityiskohtaisemmat vuosittaiset tavoitteet ja mittarit toiminnoille asetetaan kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä tulosalueiden omissa toiminta- ja taloussuunnitelmissa sekä toimialan strategisessa ohjelmassa. Hyvinvoinnin edistäminen ei saisi painottua sosiaali- ja terveystalouteen.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman indikaattorit, mutta suunnitelmaan lisätään seurantaan liitteen mukainen seurantataulukko.

Palvelu- ja yhteistyöjärjestelmä

Tässä luvussa kuvataan palvelujärjestelmää ja niitä resursseja, joilla väestön hyvinvointia pyritään tällä hetkellä edistämään.

1. Varhaiskasvatusta ja koulutus

Lapsille järjestetään varhaiskasvatusta vähintään 20 tuntia tai huoltajien tarpeiden mukaan kokopäiväisesti päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota monipuolista pedagogista toimintaa ja edistää lapsen kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhteistyössä huoltajien kanssa. Lisäksi varhaiskasvatusta mahdollistaa huoltajien osallistumisen työelämään tai opiskeluun.

Kosken TI varhaiskasvatukseen kuuluu kaksi yksikköä, päiväkotia Naavatassu ja Töpöhännän tupa. Naavatassussa toimii kolme lapsiryhmää ja Töpöhännän tuvassa yksi lapsiryhmä.

Perusopetuslain säätämä esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Esiopetusta järjestetään tarpeen mukaan sekä päiväkotia Naavatassussa että Töpöhännän tuvassa.

Päiväkodin lisäksi varhaiskasvatusta tarjoavat kunnan perhepäivähoitajat. Kunnan tarjoaman varhaiskasvatuksen vaihtoehtoina ovat kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki sekä kotihoidon kuntalisä.

Varhaisen tuen kehittämiseksi kolmiportaisen tuen mallia (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on vahvistettu ja tarkistettu vastaamaan valtakunnallisia opetushallituksen linjauksia. Varhaiskasvatuksessa työskentelee yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka vastaa lasten tuen tarpeen arvioinnista, tukitoimien laadinnasta sekä tekee myös yhteistyötä henkilöstön lisäksi mm. huoltajien, koulun, sosiaalitoimen ja neuvolan kanssa.

Turvallisen ja välittävän oppimisympäristön edistämiseksi on pohdittu yhteisiä arvoja ja toimintatapoja käyttämällä mm. "Varhaiskasvatuksen tiimikirjaa". Lisäksi on linjattu yhteinen vuosikello lasten siirtyessä esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tapaamiset esiopetuksessa etenevät vuosisuunnitelman mukaan, näihin osallistuvat veon lisäksi koulupsykologi, esiopettajat sekä varhaiskasvatusjohtaja tarvittaessa. Vanhempien osallistumiseen pyritään Wilmaan laitettavien kysymysten ja tiedotteiden kautta.

Perusopetusta järjestetään 1-6 luokkalaisille Talolan koulussa. Koulun tavoitteena on kehittyä monipuolisia opintomahdollisuuksia tarjoavana kouluna, joka edistää oppilaan persoonallisuuden kaikenpuolista kehittymistä, tukee jatko-opintojen kannalta tarpeellisten valmiuksien saavuttamista sekä luo edellytykset suotuisalle sosiaaliselle kasvuun ja yhteistyössä toimimiselle sekä ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset erot. 7-9 luokkalaisille perusopetusta tarjotaan Kosken Seudun yläasteella, joka on seutukunnallinen yläkoulu, jossa oppilaita on pääosin Kosken TI, Marttilan ja Loimaan (ent. Mellilän) kunnista. Lisäksi koulussa on oppilaita Somerolta ja Salosta (ent. Kuusjoen).

Erytisopetus on integroitu yleisopetuksen yhteyteen. 1-6 vuosiluokkien oppilaille järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa. Varsinaista aamu- ja iltapäivätoimintaa täydentää yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa järjestettävä kerhotoiminta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin lukeutuvilla oppilailla on oikeus osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan myös vuosiluokilla 7.-9.

Yleissivistävää toisen asteen koulutusta Kosken TI kunnassa tarjoaa Kosken lukio. Ammatillista toisen asteen koulutusta lähialueella järjestävät Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä sekä Salon seudun koulutuskuntayhtymä. Kosken TI kunta on kummankin koulutuskuntayhtymän jäsen.

Kouluissa sekä esikoulussa toteutetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä oppilashuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti. Yhteisöllistä oppilashuoltoa koordinoivat koulujen omat koulukohtaiset oppilashuoltoryhmät (KOR). Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu oppilashuoltosuunnitelman mukaisesti vähintään kerran lukukaudessa. Yksilökohtaisen oppilashuollon palveluja ovat kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut sekä tarvittaessa koottava yksittäisen oppilaan asioita käsittelevä monialainen asiantuntijaryhmä (MAR). Monialaisen asiantuntijaryhmään kutsutaan oppilaan ja huoltajan lisäksi tarvittavat asiantuntijajäsenet, esimerkiksi luokanvalvoja ja erityisopettaja. Tarkemmat oppilashuoltotoiminnan sisällön kuvaukset ovat Kosken TI ja Marttilan kuntien oppilashuoltosuunnitelmassa.

Kosken TI kunnassa on oppilashuollon resurssina 100% psykologin toimi ja 20% kuraattorin määräaikainen tehtävä. Psykologin resurssista myydään Marttilan kunnalle kunnan tarvitseva määrä. Kosken TI kunnan tavoitteena on kuraattoriresurssin muuttaminen 40% toimeksi.

2. Neuvola ja terveydenhuoltopalvelut

Terveyspalvelut tukevat ja edistävät väestön terveyttä, toimintakykyä sekä hyvinvointia ja ennaltaehkäisevät niihin liittyviä ongelmia. Terveyspalvelut tuottaa Härkätien yhteistoiminta-alue, jonka jäsen Kosken TI kunta on.

Kosken TI terveysasemalla tarjotaan äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolapalveluja sekä lastenneuvolapalveluja. Äitiysneuvolassa seurataan äidin ja kehittyvän lapsen terveydentilaa ja tuetaan vanhemmuuteen valmistautumisessa.

Perhesuunnitteluneuvolassa opastetaan raskauden ehkäisyyn ja ajoitukseen liittyvissä asioissa. Lastenneuvolassa seurataan lapsen kehitystä ja terveydentilaa vauvasta kouluikään ja tuetaan vanhempia yksilöllisesti kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.

Kouluterveydenhuollossa jatketaan lastenneuvolassa alkanutta terveydentilan seurantaa. Yhteistoiminnassa vanhempien, oppilaiden, opettajien ja erityistyöntekijöiden kanssa pyritään turvaamaan lapsen ja nuoren kasvu, kehitys ja hyvinvointi. Terveystenhoitaja on tavattavissa Talolan koululla keskiviikkoisin, Kosken seudun yläasteella tiistaisin ja torstaisin. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja on lukiolaisia varten tavattavissa koululla keskiviikkoisin.

Perusterveydenhuollon vastaanotto järjestetään Kosken TI terveysasemalla arkipäivisin ja suun terveydenhuollon vastaanotto Kosken TI hammashoitolassa arkipäivinä.

Erikoissairaanhoidon palveluiden järjestämisestä vastaa Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri.

3. Sosiaalisen tuen palvelut

Yleisinä perhepalveluina ja lastensuojeluna järjestetään lapselle ja perheelle erilaisia tukitoimia. Kunnassa työskentelee lastensuojelun sosiaalityöntekijä, perheohjaaja ja perhetyöntekijä.

Lastensuojelulla on kolme perustehtävää: lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lasten suojelutehtävä.

Ehkäisevällä lastensuojelulla tarjotaan apua ja tukea riittävän varhain, jolloin ehkäistään ongelmien syntymistä tai pahenemista. Tärkeä tehtävä ehkäisevän työn toteuttamisessa on neuvolalla, päivähoitolla ja koululla. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvillä toimilla ehkäistään varsinaisen lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta.

Perheneuvolapalvelut kunta hankkii Liedosta. Perheneuvola tarjoaa tukea vanhempana olemiseen, lapsen tai nuoren ongelmiin sekä perheen kriisitilanteisiin.

Kunnan lastenvalvoja hoitaa lapsen huoltoon, asumiseen ja tapaamisiin sekä elatusapuun liittyvien asioiden käsittelyä ja vastaa isyyden selvittämiseen liittyvistä asioista.

Aikuissosiaalityössä tuetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen hyvinvointia ja itsenäistä selviytymistä sekä edistetään turvallisuutta. Perustoimeentulotuen käsittelyn siirryttyä Kelalle 1.1.2017, jäi kuntaan edelleen täydentävän- ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen. Näiden viimesijaisten toimeentuloturvan muotojen avulla autetaan tilanteissa, joissa henkilön tai perheen tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin.

Vammaisille henkilöille järjestetään vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja, sekä henkilökohtaista apua. Lyhytaikaista apuvälinelainausta järjestetään Härkätien kuntayhtymän kautta.

Asumis- ja laitospalvelut hankitaan ostopalveluina.

Sosiaalityön kokonaisuutta täydentää virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys, jonka Kosken TI kunta hankkii ostopalveluna Turun kaupungilta.

Kunnassa toimii oma työpaja, joka tarjoaa palveluja oman kunnan asukkaiden lisäksi myös lähikunnille, tällä hetkellä lähinnä Marttilalle. Työllistämispalveluissa ja työpajatoiminnassa on palvelut kohdennettu erityisesti vailla koulutusta oleville nuorille sekä pitkäaikaistyöttömille. Nuorten osalta on tavoitteena tukea nuoren omia elämäntaitoja ja sosiaalista vahvistumista. Työpajatoimintaa koordinoi työpajaohjaaja.

4. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelujen kokonaisuuteen kuuluvat nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut sekä kulttuuripalvelut. Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua sekä kaikkien kuntalaisten harrastus- ja osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia ja aktivoivia harrastus- ja vapaa-ajanpalveluita sekä mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen.

Liikunta- ja nuorisotoimi tarjoavat kuntalaisille erilaisia vapaa-ajanpalveluja, kuten harrasteryhmiä, retkiä, leirejä, tapahtumia, koulutusta ja avointen ovien toimintaa nuorisotalolla. Liikuntatoimi ylläpitää ja kehittää kunnan liikunta- ja ulkoilu paikkoja. Lisäksi liikunta- ja nuorisotoimet tukevat paikallisten yhdistysten, järjestöjen ja kuntalaisryhmien toimintaa hyvinvointilautakunnan myöntämien avustusten muodossa.

Nuorisotyössä tehdään seutukunnallista yhteistyötä (SENU) Loimaan, Marttilan ja Oripään kuntien kanssa. Seutukunnallisella yhteistyöllä turvataan niitä nuorisotyön palveluita, joihin yksittäisen kunnan resurssit eivät riitä.

Liikuntatoimessa tehdään nuorisotoimen tavoin tiivistä yhteistyötä sekä seutukunnan muiden kuntien että järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen päämääränä on edistää kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen sekä jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen. Kirjasto pyrkii tarjoamaan kaikille kuntalaisille ajantasaista tietoa ja uudistuvia kokoelmia vapaa-ajan kulttuuri- ja virkistystarpeisiin sekä opiskeluun ja elinikäiseen oppimiseen. Lasten ja nuorten lukuinnon kasvattamiseen pyritään koulun ja kirjaston yhteistyötä lisäämällä.

Toiminnan itsearviointilla pyritään kartoittamaan eri käyttäjäryhmien muuttuvat tarpeet ja vastaamaan niihin tarjoamalla kehittyviä kirjastopalveluja, sekä järjestämällä eri kohderyhmät huomioivia kulttuuritilaisuuksia.

5. Ympäristön kehitys

Ympäristön kehittämiseen liittyvät maaomaisuuden hallinta ja kehittäminen, kuntasuunnittelu (esim. kaavoitus, liikennesuunnittelu sekä katujen ja viheralueiden suunnittelu), ympäristön rakentaminen ja ylläpito, kiinteistöjen ylläpito ja asuminen sekä joukkoliikenne ja kuljetuspalvelut.

Kehitystyöllä pyritään toimivaan, viihtyisään ja turvalliseen asuin-, liikenne- ja elinympäristöön.

Ympäristön kehityksestä vastaavat keskushallinto ja tekninen toimi.

6. Muu palvelutarjonta

Yhteistyö seurakunnan, järjestöjen sekä yhdistysten kanssa muodostaa olennaisen tärkeän osan kunnan hyvinvointipalveluiden kokonaisuudesta. Erityisesti osallistumismahdollisuuksia, vapaa-aika- ja harrastustoimintaa järjestettäessä muodostaa kolmannen sektorin toiminta suuren osan palvelutarjonnasta.